

Trakyaada..

Bir vazife, bir zaruret

Memleketimizin bir yarasına temas edeceğiz: Muhakkak ki, bugünkü fukaralığımızın, ıstırabımızın mühim sebeplerinden biri; vaktile kazandıklarımızı iyi muhafaza etmeyi bilmemek oldu. Gerçek, bazı memleketler için başlı başına millî bir kudret olan tasarruf ve idare fikri umumiyet'e bizde pek noksandır.

Şeker sanayii, Alpulu fabrikası, Trakya'ya ve Trakyalılara can verdi. Bu, doğrudur. Çünkü şeker sanayii öyle bir şeydir ki, iptidai maddelerini öz toprağımızdan çıkarır, istihsal masrafını öz memleketimizde bırakır.

Bu sene Trakya çiftçisinin eline şekerpancarı ekimi yüzünden üç milyon lira kadar bir para geçiyor. Halk bu para ile bir taraftan borçlarını ödüyor, hayvan noksanını ikmal ediyor, çarşı ve pazarlarda alışverişi canlandırıyor. Diğer taraftan çiftçi bu paranın bir kısmını kenara koymak, gelecek senelerin muhtemel sıkıntılarına karşılık olarak saklamak imkânına maliktir. Halbuki memleketi ve halkı kaplamak istidadında olan bir tehlike; çiftçinin bu akıllı, güzel tasarruf ve idare fikrini söndürmek üzeredir: Bize verilen malûmata göre son günlerde Trakya'da talih ve kumar oyunları etrafı sarmış.. "Papaz kaçtı!.. oyunlarla köylünün cebindeki naralar kaçırılıyor. Tulûatçı kumpanyalar, kasaba kasaba, köy köy dolaşarak çiftçinin alınterile kazandıklarını sızdırıyorlar. Meselâ Keşanda, bu küçük kasabada, böyle üç kumpanyanın aynı günde faaliyette bulunduğu görülmüştür. Bundan daha mühim olarak, köylerde, şurada ve burada meyhaneler açıldığı da sık sık görülüyor ki, en büyük tehlike budur. Bizim köylü, nadiren içerdi. Köylünün kendini içkiye vermesi; yalnız servetini değil, sıhhatini ve çalışma enerjisini de kırar.

Trakya'da hangi tahsil ve malmemurundan sorarsanız, size der ki:

— Pancar mıntakalarında devletin tahsilât nispeti, yüzde doksan yedidir! Pancar mıntakası haricinde kalan yerlerde bile, amele ve muhtelif alışveriş yüzünden başka mıntakalara nispetle bu nispet yüksektir.

Trakya çiftçisi şu acı hakikati unutmamalıdır: Daha bir kaç sene evvel-di: Öyle sürü sahipleri vardı ki, bir hiç mukabilinde kendilerini murabahacılara kaptırmışlar, kazandıklarını bir düziye onlara vermişler, neticede bütün sürülerini murabahacıya terk etmekle kalmamışlar, onun çobanı olma'ya razı olmuşlardı. . . Bunlar, birer hikâye, birer efsane değildir. Trakya'da olmuş, Trakyalıların başından geçmiş şeylerdir.

Her halde Trakya çiftçisinin sıhhatini, servetini tehdit eden bu musibete karşı sert bir mücadele açmak lüzumu, her gün biraz daha kendini hissettiriyor. Fakat bu mücadeleyi hangi vâsıta ve imkânlarla yapmalı?..

Kanaatimizce Trakya köylüsünü kumara, işrete, talih oyunlarına, beyhütle israflara karşı korumak için resmî ve hususî bütün teşekküllerden istifadeye çalışmak lâzımdır. Yalnız şu da var ki, hususî hayat ve maişete taallûk eden bu gibi hususlarda resmî müdahalelerin büyük tesiri olmaz. En büyük fayda ve neticeyi Halk Fırkasının teşkilâtı verebilir. Meselâ: Halk-kevlerinin Köycülük teşkilâtı bu işle alâkadar olursa, fenalığın önü mutlaka alınır. Esasen hastalık henüz müzmin değildir. Fırka Umumi Kâtibi muhterem Recep Beyin bu işi ele alması kâfi gelir. Recep Bey, buna benzer bir çok işlerde, bir çok misallerini verdiği takip fikri ve müspet, pratik görüşleri sayesinde halka hakikati ve menfaatlerinin hangi yolda bulunduğunu anlatmanın yolunu bulur. Mesele, binlerce halkın sıhhat ve servetinin korunması, idare ve tasarruf fikrinin kafalara yerleştirilmesi meselesidir. Bu, hem bir vazife, hem bir zarurettir.

Süirt meb'usu

MAHMUT